

Pressechef
Trine Kromann-Mikkelsen
SAS in Scandinavia
Amager Strandvej 390
2770 Kastrup

Trine.Kromann-Mikkelsen@sas.se

GENERALDIREKTØREN

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Maria Rørbye Rønn
D +45 3520 3628
E mrr@dr.dk
08.10. 2014

Kære Trine Kromann-Mikkelsen

Du har den 17. september 2014 klaget over et indslag i *Aftenshowet* på DR1 aftenen forinden. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og lavet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen
Redaktionsleder Birgitte Borup
Redaktionschef Ole Rahbek Kristensen
Jurachef Peter Skov
Etikchef Inger Bach

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Klage over indslag om stewardesser i *Aftenshowet* den 16. september 2014

I sidste del af *Aftenshowet* tirsdag den 16. september indgik et indslag, der så på stewardesser og stewarder i et historisk perspektiv. Indslaget omfattede et live-interview med Inge Correll, der fra midten af 1960'erne i en årrække var stewardesse i SAS.

I en klage den 17. september skrev pressechef i SAS, Trine Kromann-Mikkelsen, bl.a.:

"Tirsdag brugte fagforeningerne, aktører i transportbranchen, ministeren og repræsentanter for SAS dagen på at diskutere det meget alvorlige emne social dumping i luftfart. Den udvikling vi ser i branchen kan betyde (og betyder allerede i nogle flyselskaber) adskillige tab af danske arbejdspladser, markante forringelser af vilkår, skattely-arrangementer til skade for det danske samfund og mange flere alvorlige konsekvenser. Aftenshowet vælger at følge op på dagen med et indslag om SAS stewardesserne i 50-60'erne med Inge Correll som repræsentant for den samlede stand af kabinemedarbejdere i Danmark. Jeg har fået adskillige reaktioner fra danske medarbejdere, som er dybt chokeret over, at Aftenshowet tager fat om så alvorligt et emne med så useriøs en repræsentant. Inge Correll aner intet om, hvordan arbejdslivet som kabinemedarbejder er i dagens Danmark eller udlandet for den sags skyld – det fremgår af hendes mangelfulde indsigt og direkte forkerte udtalelser i programmet."

Redaktionsleder Birgitte Borup afviste den 19. september klagen. Hun skrev bl.a.:

"Du kritiserer Aftenshowets brug af Inge Correll som kilde i Aftenshowet den 16. september. I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at Aftenshowet bruger den aktuelle konference om social dumping som nyhedskrog, men vælger et ganske andet perspektiv på historien end kabinepersonalets aktuelle faglige kamp. Målet med interviewet er at beskrive den meget massive udvikling, der er sket i forhold til stewardessernes arbejdsvilkår over de seneste årtier. Engang var det forbundet med høj status og en række privilegier at være steward eller stewardesse – i dag kæmper faggruppen mod hårde arbejdsvilkår, der over en årrække er blevet kontinuerligt forringet."

Du efterlyser en mere saglig tilgang til emnet, og du har ret i, at vi ikke debatterer den aktuelle situation med fagrepræsentanter osv. i studiet. Det skyldes netop, at sigtet ikke er at debattere social dumping, men at tage seerne med tilbage til dengang, luftfartsbranchen var noget ganske andet end i dag. De fleste danskere er bekendt med de hårde vilkår, hvervet kæmper mod, og vi gør i øvrigt i indslaget, grafikker osv. tydeligt opmærksom på den triste baggrund, vi behandler historien på. Når Inge Correll blev inviteret i studiet, var det udelukkende for at tilføje luftfartsbranchens udvikling et nært, historisk perspektiv og en personlig fortælling om den gyldne tid. Hun sidder der altså som tidligere stewardesse og som erfaringsperson. Hun er IKKE inviteret for at tale om de aktuelle problemer som social dumping eller for at komme med ekspertvurderinger. Det ville være i lodret strid med Aftenshowets journalistiske principper. At kilden alligevel et par steder forholder sig til nutidens arbejdsmarked og den service, danske stewardesser yder, er beklageligt – men det er et direkte tv-program, og gæsterne ytrer sig indimellem anderledes end forventet. De udsagn står helt for Inge Corrells egen regning, og Aftenshowet har aldrig haft noget ønske om at bidrage til ringeagt for danske stewardesser, endsiige negligere branchens alvorlige situation, sådan som flere har opfattet det.”

Den 22. september bad Trine Kromann-Mikkelsen lytternes og seernes redaktør om at behandle sagen, da hun fandt, at DR havde forbrudt sig mod egne etiske regler og mod de vejledende regler for god presseskik. Hun skrev bl.a.

“DR's programetiske regler bygger på fem kerneværdier, hvoraf “Stewardessejob før og nu” bryder med tre af dem:

- *Troværdighed: Kildens manglende viden om luftfart i dag gjorde kildevalget og dermed indslaget utroværdigt*
 - *Alsidighed: Programmet var ensidigt idet, der kun optrådte én kilde og journalisten formåede ikke at nuancere kildens perspektiv i tilstrækkelig grad*
 - *Kvalitet: Programmet indeholder flere faktuelle fejl*
- Nedenfor argumenterer jeg yderligere for, hvorfor programmet ikke opfylder principperne samtidig med, at jeg anfægter tre af redaktionslederens forklaringer på, hvorfor hun ikke mener, der er problemer med programmet.”*

Jeg har nu gennemgået sagen og afleverer hermed min indstilling:

I uddybningen af klagen den 22. september anfører Trine Kromann-Mikkelsen to hovedanker mod DR's svar og mod selve indslaget.

1. Skal kilden eller skal kilden ikke forholde sig til nutiden?

Trine Kromann-Mikkelsen anfægter DR's forklaring om, at den aktuelle konference blot var en "nyhedskrog", der blev brugt til at lægge "... *et ganske andet perspektiv på historien end kabinepersonalets aktuelle faglige kamp*" - som det hed i redaktionens svar. DR afviste således, at sigtet var at diskutere social dumping og beklagede at gæsten "... *et par steder forholder sig til nutidens arbejdsmarked og den service, danske stewardesser yder ..*"

Trine Kromann-Mikkelsen fremhæver derimod, at det er DR's eget ansvar, at nutidens arbejdsmarked og den aktuelle service kom i fokus, da værten flere gange bad gæsten om at kommentere på forholdene dengang set i forhold til i dag.

Min kommentar:

I flere spørgsmål beder værten direkte eller indirekte gæsten forholde sig til aktuelle problemer. Gæsten bliver spurgt, hvad hun tænker om, at danske stewardesser snart kan være historie, om hvorvidt arbejdet dengang var mere privilegeret end nu, om hvad passagererne i dag kan miste ved at de danske stewardesser forsvinder, og om hvorvidt hun forstår selskaberne aktuelle behov for at outsource. Ydermere er der under interviewet fire tekster, der kan ses i båndet nederst på skærmen. De handler tilsvarende – med forskellige vinkler - om udsigten til, at danske job overtages af billig udenlandsk arbejdskraft.

2. Er kilden troværdig og valid i sine oplysninger?

Trine Kromann-Mikkelsen anfører tre eksempler på, at der i indslaget "... *forekommer direkte forkerte oplysninger, som ikke bliver modsagt, men ligefrem fornøjet sig over.*" DR har alene afvist denne kritik under henvisning til, at udsagnene står "... *helt for Inge Corrells egen regning ...*".

Kritikken er rettet mod følgende udsagn:

- a. Vært: "Hvad tænker du, når du hører, at det her med danske stewardesser, det kan være historie lige om lidt?"
Gæst: "*Vi havde japanere med, når vi fløj til Japan ... men det må de ikke i dag. Nej, uha.*"

Min kommentar: Udsagnet er forkert. SAS oplyser, at man på ruterne til f.eks. Japan og Kina har hhv. japanske og kinesiske stewardesser/stewarder som en del af besætningen i kabinen.

- b. Vært: "*Hvad var det for nogen vilkår, I arbejdede under dengang?*"
Gæst: "*Vi arbejdede hårdt – meget hårdt. Og vi var utroligt stolte af SAS – vores virksomhed! Og vi tjente penge dengang!*"
Vært: "*Det er jo efterhånden nogle år siden*".

Min kommentar: Udsagnet *"tjente penge"* kommer lige efter fremhævelse af *".. SAS – vores virksomhed"*. Uanset hvordan udsagnet er ment, er ordvekslingen egnet til at efterlade det indtryk, at der er tale om en omtale af SAS-indtjeningen. SAS havde imidlertid i sidste regnskabsår et overskud på bundlinjen. Udsagnet kan ikke alene henføres til gæsten, da studieværten med sin replik støtter udsagnet.

- c. Vært: *"Det var vel et mere privilegeret job end det er i dag?"*
 Gæst: *"Meget mere. Vi blev jo hentet og bragt i limousiner ... det tror jeg i øvrigt stadig, de gør i dag."*

Min kommentar: Formodningen er forkert. Ingen hentes i dag i limousiner.

Sammenfatning og konklusion

Aftenshowet satte i et indslag den 16. september fokus på stewardesser set i et historisk tilbageblik. I indslaget viste man bl.a. billeder fra dengang, faget var glamourøst.

SAS har klaget over, at omtalen af aktuelle forhold var useriøs og at den medvirkende gæst gav flere forkerte oplysninger og langt fra var den rette til at udtale sig om den aktuelle debat om social dumping. DR har henvist til, at indslaget ikke havde fokus på den aktuelle situation, og at man ikke kan tage ansvaret for, at gæster i et interview siger noget fejlagtigt.

Kritikken fra SAS er ikke irrelevant. Det var DR's eget ansvar, at indslaget i høj grad endte med at handle om aktuelle forhold og i det lys var det ikke hensigtsmæssigt alene at bruge en live-gæst, der havde forladt faget for 40 år siden. Indslaget rummede endvidere et par fejlagtige oplysninger.

Svaghederne i indslaget indebærer ikke noget brud på god presseskik eller DR's egne etiske regler. DR er heller ikke forpligtet til at rette alle fejl i udsagn fra medvirkende. Man kan imidlertid vælge at bringe en præcisering. På den baggrund indstiller jeg, at DR på siden "Fejl og Fakta" bringer følgende oplysninger under overskriften *"Fejl i indslag om danske stewardesser"*:

"I Aftenshowet på DR1 den 16. september bragte vi et indslag med et tilbageblik på stewardessejob i 1960'erne. En del af indslaget kunne efterlade det indtryk, at SAS ikke har tjent penge i en årrække. Det er forkert. SAS-koncernen havde i sidste regnskabsår et overskud på ca. 355 millioner kr.

Af et interview fremgik det, at SAS slet ikke bruger japanske stewardesser på ruter til Japan. Det er forkert. En del af kabinebesætningen er japansk på SAS-ruter til Japan."

Da værten medvirker til at give et indtryk af indtjeningen, der kan misforstås, bør *Aftenshowet* en af de følgende aftener give denne oplysning i programmet:

"I vores udsendelse den 16. september bragte vi et omdiskuteret indslag med et tilbageblik på stewardessejob i 1960'erne. En del af indslaget kunne efterlade det indtryk, at SAS ikke har tjent penge i en årrække. Det er forkert. SAS-koncernen havde i sidste regnskabsår et overskud før skat på ca. 355 millioner kr."

Jacob Møllerup, den 2. oktober 2014